

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

סדנה מתודית בהוראת ערבית - 34303

תאריך עדכון אחרון 22-08-2023

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 4

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: לימודי הוראה - תעודת הוראה

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: שנתי

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): גב' דלית זלצר

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: selzerd@gmail.com

שעות קבלה של רכז הקורס: בתיאום מראש

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

הקורס עוסק בהבניית הידע המעשי של הסטודנטים בהסתמך על תיאוריות חינוכיות ולשוניות שנלמדו בקורסים לתעודת הוראה. הקורס יעסוק בהוראת השפה הערבית, תוך שימוש בארבע מיומנויות השפה: האזנה, דיבור, קריאה וכתובה ובדרכים להמשגת השפה הערבית והתרבות הצומחת מתוכה. הקורס יעסוק בדרכי הערכה מסורתיות וחלופיות על-פי תכניות משרד החינוך העדכניות. הקורס יקנה ללומדים אפשרות להתנסויות מעשיות בנושאים הנידונים תוך כדי שיח לומדים/עמיתים, הסקת תובנות אישיות והבניית יחידות שיעור.

מטרות הקורס:

1. להקנות לסטודנטים יכולת התבוננות בשיעורים של מורים מאמנים והסקת מסקנות לגבי תכנון השיעור, שיטות ההוראה המוצגות בשיעור, מבנה השיעור וחלקיו, מיומנויות השפה שיושמו בשיעור והיחס ביניהן.
2. יישום עקרונות ההוראה ביחידות הוראה מגוונות המבוססות על תיאוריות חינוכיות ולשוניות בהוראת שפה שניה במסגרת הסדנה הדידקטית כהכנה להתנסות המעשית.

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:

1. ליישם את דרכי ההוראה המעשית ולשלב את ארבע מיומנויות השפה ביחידת השיעור.
2. לתכנן ולבנות באופן מעשי יחידות הוראה במגוון נושאים: טקסט סיפורי/ עיתונאי, נושא דקדוקי, נושא העשרה והערכה של תהליך הלמידה בהתאמה לגיל הלומדים וליכולותיהם וליצור רצף לימודי.
3. לשלב בתהליך ההוראה את מיומנויות ההוראה והלמידה מרחוק.
4. להפעיל חשיבה ביקורתית לגבי ספרי הלימוד וחומרי הלמידה השונים ולגבי התאמתם לקהל הלומדים ולרמתם, לאחר עיון מדוקדק בהם.
5. לשלב בהוראת הערבית את הוראת השפה הדבורה, על פי תכנית הלימודים החדשה של משרד החינוך.
6. לשלב בהוראת השפה את הוראת התרבות.

דרישות נוכחות (%) :

השתתפות פעילה בלפחות 90% מן השיעורים.

שיטת ההוראה בקורס: הקורס יתקיים כסדנה מעשית מדי שבוע בבית הספר "בויאר" בירושלים.

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

לאורך כל השנה תתקיים התנסות פעילה של הסטודנטים בתכנון ובנייה של יחידות הוראה, תחילה בכיתות חטיבת הביניים ובהמשך בכיתות החטיבה העליונה, המתבססות על ניהול השיעור בערבית.

יחידות ההוראה הן:

1. הוראת טקסט סיפורי תוך שימוש בארבע מיומנויות השפה ובשילוב למידה מטרימה, עיקרי הטקסט וסיכום יחידת השיעור.
 2. הוראת נושאים דקדוקיים הנלמדים בהקשר טקסטואלי במסגרת יחידות ההוראה.
 3. הצגת כלי הערכה מגוונים חלופיים והוראתם לסיכום יחידת ההוראה.
 4. הוראת התרבות הערבית ושילובה אל תוך יחידות ההוראה מתוך מטרה לבנות הקשר בין השפה ותרבותה אצל הלומד.
- בתהליך הלמידה בסדנה יתקיים דיון ביחידות ההוראה וינתן משוב על מבנה היחידות, שילוב מיומנויות הלמידה, התבססות על מקורות, שימוש בעזרים טכנולוגיים או אחרים.

חומר חובה לקריאה:

- אלון, שלמה (ראיון). 'הוראת השפה הערבית בבתי הספר העבריים'. מנבר ון ליר, גיליון שני: השפה הערבית בישראל בין קונפליקט לאומי למציאות. 2013.
 - אלעזר-הלוי, דנה. "ילדי המזרח התיכון": תמורות בהוראת הערבית בישראל משנות השמונים ואילך, דוניצה שמידט ס', ענבר לוריא ע' (עורכות), סוגיות בהוראת שפות בישראל, חלק ב', מופ"ת 2014, עמ' 13-34.
 - הרפז, יורם. 'מחזיקים כיתה - בעשרה שיעורים', פרסומי הד החינוך, הוצאת רכס, 2009.
 - וייסבלט, נעמי. 'הוראת הערבית - הרהורים ואתגרים', ביטאון המורים לערבית ולאסלאם 27, משרד החינוך, המזכירות הפדגוגית, 2001, 170 - 173.
 - לוסטיגמן, רן. הוראת השפה הערבית בבתי ספר עבריים: שקיעה נוגה - קריאה לחשיבה מחודשת על מרכזיותם של לימודי השפה הערבית במסגרת מדיניות משרד החינוך בתחום החינוך לחיים משותפים, 2007. my.mandelfoundation.org.il/mli_pdf/Graduate/Mandel.LUSTIGMAN.pdf
 - לנדאו-טסרון, א', מילסון, מ', אולשטיין, ע', אפרתי, ע', עורך: רון-גלבע, ג'. הוראת הערבית מניין ולאן? דוח ממפגשים לימודיים 2012. צוות המומחים לנושא הוראת הערבית בחינוך העברי היזמה למחקר יישומי בחינוך האקדמיה הלאומית הישראלית למדעים.
 - מנדל, יונתן. שפה מחוץ למקומה, מכון ון ליר/הוצאת הקיבוץ המאוחד 2020, עמ' 150-169, 204-230.
 - פרגמן, אלון. 'החסך הפונולוגי בהוראת השפה הערבית במערכת החינוך העברית, במעגלי חינוך 10, 2021.
- <https://www.dyellin.ac.il/node/9744>
- פרגמן, אלון. 'התלמיד השקדן בא בשבוע שעבר אל בית הספר שמח וטוב לב - שיטת התרגום-דקדוק בהוראת השפה הערבית' 2005-2006. מתוך אתר האינטרנט: <http://www.e-mago.co.il/Editor/edu-1260.htm>
 - פרגמן, אלון, רוסק, סוזי. 'היבטים פונולוגיים ואורתוגרפיים ברכישת השפה הערבית בקרב תלמידים דוברי עברית כשפת אם', דוניצה שמידט ס', ענבר לוריא ע' (עורכות), סוגיות בהוראת שפות בישראל, חלק ב', מופ"ת 2014, עמ' 95-110.
 - קיזל, אריה. 'השיח הקורבני של המורים בישראל', פנים גיליון 59, 2012, עמ' 10 - 19.
 - רון, אברהם. 'על המורה "שחקן" ומורה "במאי"', עיונים בחינוך 13 (תשל"ז), עמ' 167 - 171.

חומר לקריאה נוספת:

מאמרים ורשימות נוספות שיתפרסמו ברשת האינטרנט, בכתבי העת ובעיתונות עפ"י צרכי הסדנה במהלך שנת הלימודים.

אתר המפמ"ר לערבית

http://cms.education.gov.il/educationcms/units/mazkirut_pedagogit/arabsafa/machdash/mahadash.htm

יחידות הוראה בערבית מדוברת לחטיבה העליונה, הפיקוח על הוראת הערבית והאסלאם, משרד החינוך, 2021.

https://cms.education.gov.il/EducationCMS/Units/Mazkirut_Pedagogit/ArabSafa/TochnitLimudim/Aravim.htm

חוברת ערבית מדוברת לחטיבת הביניים, הפיקוח על הוראת הערבית והאסלאם, משרד החינוך, תש"ף.
chrome-extension://efaidnbnmnibpcjpcglclefindmkaj/https://meyda.education.gov.il/files/Mazkirut_Pedagogit/ArabSafa/meduberethatavtashap.pdf

מרכיבי הציון הסופי:

השתתפות פעילה / עבודת צוות 5 %

מטלות הגשה במהלך הסמסטר: תרגילים / עבודות / מבדקים / דוחות / פורום / סימולציה ואחרות
50 %

עבודה קלינית / מעבדה / עבודה מעשית / סדנאות 30 %

הערכת מנחה אישי / המדריך / הצוות 5 %

נוכחות / השתתפות בסיום 10 %

מידע נוסף / הערות:

הקורס מבוסס על עבודה שוטפת ואינטנסיבית במהלך השנה.